

Post-Materyalist Bilim için Manifesto

18.01.2022

Materyalist bilim anlayışının modası geçmiş olamaz mı?
*Uluslararası Post-Materyalist Bilim, Maneviyat ve Toplum Zirvesi'*ne katılan bilim adamlarından oluşan bir komite, bilimsel zihinlerin materyalizmin ötesine geçmesini ve zihnin kâinatın önemli bir parçası olarak daha iyi anlaşılmasını savunan bir Manifesto hazırladılar.

“Bizler çeşitli uzmanlık alanlarında (biyoloji, sinirbilim, psikoloji, tıp, psikiyatri) çalışan, uluslararası alanda tanınan bir grup bilim insanıyız. Arizona Üniversitesi'nden Dr. Gary E. Schwartz, Dr. Mario Beauregard ile Columbia Üniversitesi'nden Dr. Lisa Miller'ın ev sahipliğinde Canyon Ranch'te (Tucson, Arizona, ABD) 7-9 Şubat 2014 tarihlerinde düzenlenen Post-Materyal Bilim, Maneviyat ve Toplum Uluslararası Zirvesine katıldık.”

“Bu zirvenin gayesi, materyalist ideolojinin bilim üzerindeki etkisini ve ortaya çıkan post-materyalist paradigmanın bilim, maneviyat ve toplum üzerindeki etkisini tartışmaktı. Post-materyalist bir bilim için Manifestomuzu oluşturan aşağıdaki sonuçlara ulaştık.”

“Bilimlerin dogmatizm tarafından ve özellikle materyalist felsefe tarafından, maddenin tek gerçeklik olduğu ve zihnin beyin fiziksel faaliyetinden başka bir şey olmadığı doktrinine boyun eğme tarafından daraltıldığına inanıyoruz. Bilimlerin, *veri toplama, hipotezi test etme ve eleştirel tartışma* gibi bilimsel yöntemlere bağlı kalarak; materyalizmin kısıtlama ve dogmanın önyargıları olmaksızın, doğal dünyayı gerçekten açık bir şekilde araştırmakta özgür olmaları halinde daha bilimsel olacağına inanıyoruz.”

1. Modern bilimsel dünyagörüşü, ağırlıklı olarak klasik fizikle yakından ilişkili varsayımlara dayanmaktadır. Materyalizm -maddenin tek gerçeklik olduğu fikri- bu varsayımlardan birisidir. Diğer ilgili bir varsayımsa indirgemeciliktir; yani karmaşık şeylerin, onları oluşturan parçalarının etkileşimlerine veya küçük maddi parçacıklar gibi daha basit veya daha temel şeylere indirgeyerek anlaşılabilceği fikridir.

2 On dokuzuncu yüzyıl boyunca bu varsayımlar daralmış, dogmalara dönüşmüş ve birleşerek “bilimsel materyalizm” olarak bilinen ideolojik bir inanç sistemine dönüşmüştür. Bu inanç sistemi, zihnin beynin fiziksel faaliyetinden başka bir şey olmadığını; düşüncelerimizin beyinlerimiz ve bedenlerimiz, hareketlerimiz ve fiziksel dünya üzerinde herhangi bir etkisinin olmayacağını ima eder.

3 Bilimsel materyalizm ideolojisi, yirminci yüzyılda üniversitelerde hâkim ideoloji haline geldi. O kadar baskın bir hal aldı ki, bilim adamlarının çoğu bunun yerleşik deneysel delillere dayandığına ve dünyanın tek rasyonel görüşünü temsil ettiğine inanmaya başladılar.

4 Materyalist felsefeye dayalı bilimsel yöntemler, yalnızca doğayı anlamamızı arttırmada değil, aynı zamanda teknolojideki ilerlemeler yoluyla daha fazla kontrol ve özgürlük getirmede de oldukça başarılı oldu.

5 Bununla birlikte, materyalizmin akademik dünyada neredeyse mutlak egemenliği, bilimleri ciddi şekilde daraltarak zihin ve maneviyatla ilgili bilimsel çalışmaların gelişmesini engelledi. Gerçeklik için özel bir açıklayıcı çerçeve olarak bu ideolojiye olan inanç, bilim insanlarını insan tecrübesinin öznel boyutunu ihmal etmeye zorladı. Materyalist bilim anlayışı kendimiz ve doğadaki yerimiz hakkında ciddi biçimde çarpıtılmış ve yoksullaştırılmış bir anlayışa yol açtı.

Materyalist bilim anlayışı, kendimiz ve doğadaki yerimiz hakkında ciddi biçimde çarpıtılmış ve yoksullaştırılmış bir anlayışa yol açtı.

6 Bilim, her şeyden önce, gözlem, deneysel araştırma ve fenomenlerin kuramsal açıklaması yoluyla doğa hakkında bilgi edinmenin dogmatik olmayan, açık fikirli bir yöntemidir. Metodolojisi materyalizm ile eşanlı değildir ve herhangi bir özel inanç, dogma veya ideolojiye bağlı olmamalıdır.

7 On dokuzuncu yüzyılın sonunda fizikçiler, klasik fizikle açıklanamayan deneysel fenomenleri keşfettiler. Bu da 1920'lerde ve 1930'ların başında, kuantum mekaniği adı verilen

devrim niteliğinde yeni bir fizik dalının gelişmesine yol açtı. Kuantum mekaniği, atomların ve atom altı parçacıkların gerçekten katı nesnel olmadığını -belirli uzaysal konumlarda ve belirli zamanlarda kesin olarak var olmadıklarını- göstererek dünyanın maddi temellerini sorguladı. En önemlisi, Kuantum mekaniği gözlemlenen parçacıkların ve gözlemcinin (fizikçi ve gözlem için kullanılan yöntemle) bağlantılı olduğunu ortaya koyduğundan, zihni temel kavramsal yapısına açıkça dahil etti. Kuantum mekaniğinin bir yorumuna göre, bu gözlemcinin bilincinin gözlemlenen fiziksel olayların varlığı için hayati önem taşıdığını ve zihinsel olayların fiziksel dünyayı etkileyebileceğini ima eder. Son deneylerin sonuçları bu yorumu desteklemektedir. Bu sonuçlar, fiziksel dünyanın artık gerçekliğin birincil veya tek bileşeni olmadığını ve zihne atıfta bulunmadan tam olarak anlaşılamayacağını göstermektedir.

8 Psikolojik araştırmalar, bilinçli zihinsel faaliyetlerin davranışı nedensel olarak etkileyebileceğini ve fail faktörlerinin (örneğin inançlar, hedefler, arzular ve beklentilerin) açıklayıcı ve tahmin edici değerinin çok yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca, psikonöro immünolojideki araştırmalar, düşüncelerimizin ve duygularımızın beyne bağlı fizyolojik sistemlerin (örneğin bağışıklık, endokrin, kardiyovasküler) aktivitesini önemli ölçüde etkileyebileceğini göstermektedir. Diğer açılardan, duygusal öz-düzenleme, psikoterapi ve plasebo etkisine ilişkin nörogörüntüleme çalışmaları, zihinsel olayların beynin aktivitesini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir.

9 Sözde “psi fenomeni” [doğal yasa ile açıklanamayan çeşitli olay türlerinden herhangi biri veya alışılmış duyuşal yeteneklerden başka görünüşte edinilen bilgiler] üzerine yapılan araştırmalar, bazen sıradan duyuları kullanmadan ve alışılmış uzay ve zaman kısıtlamalarını aşan yollarla anlamlı bilgiler alabileceğimizi göstermektedir. Ayrıca, psi araştırması, fiziksel aygıtları ve canlı organizmaları (diğer insanlar dahil) uzaktan- zihinsel olarak etkileyebileceğimizi göstermektedir. Psi araştırması ayrıca uzak zihinlerin yerel olarak bağıntılı olmayan şekillerde davranabileceğini göstermektedir. Bunun anlamı, uzak zihinler arasındaki bağıntıların dolaylımsız (bilinen herhangi bir enerji sinyaliyle bağlantılı değil), hafifletilmemiş (artan mesafe ile bozulmazlar) ve anında (eşzamanlı gibi görünürler) olduğu varsayıdır. Bu olaylar o kadar yaygındır ki, anormal veya doğal yasaların istisnaları olarak görülemezler. Ancak yalnızca materyalizme dayandırılmayan daha geniş bir açıklayıcı çerçeveye duyulan ihtiyacın belirtileri olarak görülebilirler.

10 Kalp durması sırasında klinik ölüme bilinçli zihinsel hareketlilik yaşanabilir [“ölüme yakın deneyim” [ÖYD] olarak adlandırılan şey budur). Bazı ölüme yakın deneyimciler (ÖYD'ler), kalbin durması sırasında meydana gelen doğru vücut dışı algılar (yani gerçeklikle örtüştüğü kanıtlanabilen algılar) bildirmiştir. ÖYD'ler ayrıca kalp durması tarafından tetiklenen ÖYD'ler sırasında derin manevi tecrübeler bildirmektedirler. Kalp durmasından sonra beynin elektriksel aktivitesinin birkaç saniye içinde durması dikkat çekicidir.

11 Kontrollü laboratuvar deneyleri, yetenekli araştırma medyumlarının (fiziksel olarak ölmüş insanların zihinleriyle iletişim kurabildiklerini iddia eden kişiler) bazen ölen kişiler hakkında oldukça doğru bilgiler elde edebildiğini belgelemiştir. Bu ayrıca, zihnin beyinden ayrı olarak var olabileceği sonucunu desteklemektedir.

12 Materyalist eğilimli bazı bilim insanları ve filozoflar, kendilerinin dışlayıcı özel dünya anlayışlarıyla tutarlı olmadığı için bu fenomenleri kabul etmeyi reddediyorlar. Post-materyalist doğa araştırmalarının reddedilmesi veya post-materyalist bir çerçeveyi destekleyen güçlü bilim bulgularını yayınlamayı reddetmek, deneysel verilerin her zaman yeterince ele alınması gerektiği anlamına gelen bilimsel araştırmanın hakiki ruhuna aykırıdır.

Tercih edilen kuramlara ve inançlara uymayan veriler a priori olarak (peşinen, hiçbir delile dayanmadan) reddedilemez. Böyle bir reddetme, bilimin değil ideolojinin alanıdır.

13 Psi fenomeninin, kalp durmasındaki ÖYD'lerin ve güvenilir araştırma ortamlarından elde edilen tekrarlanabilir kanıtların, yalnızca materyalizm merceğinden bakıldığında anormal göründüğünü anlamak önemlidir.

14 Ayrıca materyalist kuramlar, beynin zihni nasıl oluşturduğunu açıklayamamakta ve bu manifestoda ima edilen ampirik kanıtları açıklayamamaktadırlar. Bu başarısızlık bize, artık kendimizi eski materyalist ideolojinin prangalarından ve körlüklerinden kurtarmanın, doğal dünya kavramımızı genişletmenin ve post-materyalist bir paradigmayı benimsemenin zamanının geldiğini söylüyor.

15 Post-materyalist paradigmaya göre:

- a) Zihin, gerçekliğin fiziksel dünya kadar eski bir yönünü temsil eder. Akıl kâinatta temeldir, yani maddeden türetilemez ve daha temel bir şeye indirgenemez.
- b) Zihin ve fiziksel dünya arasında karşılıklı derin bir bağlantı vardır.
- c) Zihin (irade/niyet) fiziksel dünyanın durumunu etkileyebilir ve yerel olmayan (veya genişletilmiş/yayılmış) bir tarzda çalışabilir. Başka bir ifadeyle, beyinler ve bedenler gibi uzaydaki belirli noktalarla veya şimdiki zaman gibi zamandaki belirli noktalarla sınırlı değildir. Zihin fiziksel dünyayı bir yere bağlı olmayan bir şekilde etkileyebileceğinden, bir deneycinin niyetleri, duyguları ve arzuları, kontrollü ve kör deneysel tasarımlarda bile deneysel sonuçlardan tamamen izole olmayabilir.
- d) Zihinler görünüşte sınırsızdır. Tüm bireysel ve tek tek zihinleri içeren bir Tek Zihni öneren bir şekilde birleşebilirler.
- e) ÖYD'lerde kalbin durması, beynin zihinsel aktivitenin bir alıcı-vericisi olarak hareket ettiğini, yani zihnin beyin aracılığıyla çalışabileceğini, ancak beyin tarafından üretilmediğini ileri sürer. Kalp durması sırasında meydana gelen ÖYD'ler, araştırma ortamlarından elde edilen kanıtlarla birleştiğinde, bedenin ölümünün ardından bilincin hayatta kaldığını ve fiziksel olmayan diğer gerçeklik düzeylerinin varlığını ileri sürer.
- f) Bilim insanları, insan varlığının merkezi bir yönünü temsil ettikleri için maneviyatı ve manevi tecrübeleri araştırmaktan korkmamalıdır.

16 Post-materyalist bilim, şimdiye kadar gerçekleştirilen deneysel gözlemleri ve bilimsel başarıların büyük değerini reddetmez. Tabiatın harikalarını daha iyi anlamak için insan kapasitesini genişletmeyi ve bu süreçte kâinatın çekirdek dokusunun bir parçası olarak zihin ve ruhun önemini yeniden keşfetmeyi amaçlar. Post-materyalizm, kâinatın temel bir bileşeni olarak görülen maddeyi içerir.

17 Post-materyalist paradigmanın geniş kapsamlı sonuçları vardır. İnsan ve bilim insanı olarak itibar ve gücümüzü geri vererek, kendimize dair sahip olduğumuz bakış açısını kökten değiştirir. Bu paradigma şefkat, saygı ve barış gibi olumlu değerleri besler. Post-materyalist paradigma, kendimiz ve genel olarak tabiat arasındaki derin bağı vurgulayarak, aynı zamanda çevre bilincini ve biyosferimizin korunmasını da teşvik eder. Dahası bu yeni bir şey olmayıp,

kadim zihin-beden-ruh uygulamaları, dini gelenekler ve tefekkürî yaklaşımlarda muhafaza edilmiş ve korunmuş olan bu anlayış yaşanmış bir madde ötesi anlayışın sağlık ve zindeliğin temel taşı olabilir.

18 Materyalist bilimden post-materyalist bilime geçiş, insan uygarlığının tekamülü için hayati öneme sahip olup; yer merkezlikten güneş merkeziliğe geçişten bile daha önemli olabilir.

Orijinal İngilizce metin: <http://www.opensciences.org/about/manifesto-for-a-post-materialist-science>

Çeviri: Dr. İbrahim Özdemir

Felsefe Profesörü, Üsküdar Üniversitesi.

Çalışmaları daha çok çevre felsefesi, çevre ahlakı, çevre-din ve çevre bilinci ile ilgilidir.